

ESEMÉNYNAPTÁR

1705. szeptember 13-án halt meg **THÖKÖLY IMRE**, aki I. Lipót császár ellen vezette a kurucokat 1678-ban »leküzdeni a lelki és testi szabadságtalanságot« és a »közjót segíteni« jelszóval. Ekkor már támogatta őket az erdélyi fejedelem, a török, sőt XIV. Lajos francia király is. Az elkeseredett lakosság mindenütt szabadítóként üdvözölte a kurucokat és az erdélyi határszélről a Garamig, az egész ország Thököly uralma alá került. A török biztatására Thököly felvette a fejedelem címet. Lipót császárt megdöbbenetette a kurucok gyors és váratlan sikere, tehát engedményeket tett a magyar uraknak, akik ezért a kétesértékű engedményekért megbékültek a császárral. Thököly tudta, hogy Lipót nem adta fel gyarmatosító szándékát: ő nem engedett. Bizott abban, hogy a török segítségével felszabadíthatja egész Magyarországot a Habsburg-uralom alól. De éppen törökbarátsága miatt a nép egyre inkább elfordult tőle és a magyarországi török uralom hanyatlásával Thököly fejedelemsége is összeomlott. Thököly elmenekült és emigrációban halt meg.

Angyal Dávid: Thököly Imre, Bp. 1888—9. I., II. Franklin, 290, 292 o.

1897. szeptember 24-én született **PAP KAROLY** író. Életében és írásaiban egyaránt mindvégig magányos lázadó maradt. A proletárdiktatúra idején beállt a Vörös Hadseregbe, s Murakeresztúr városparancsnoka lett. Ekkor derült ki, hogy nem öntudatos forradalmár, hanem polgári lázadó, ábrándos anarchista. Az ellenforradalom megbüntette; sok hányattatás, nyomor után jutott el oda, hogy felfigyeltek rá. Egy időben Móricz Zsigmond köréhez tartozott, aki nagyon sokra becsülte különös, egyéniifjú tehetségét. Ot is, mint annyi mást, a faszizmus pusztította el. Pap Károly ránkmaradt életműve értéke irodalmunknak: műveinek céltudatosan elemző, határozott erővel ábrázoló, de líraian meleg és sugárzóan eszmei realizmusából sokat tanulhatnak mai fiatal íróink. Élete végéig a szegények, az elnyomottak, a megalázottak oldalán állt és tántoríthatatlanul harcolt a szabadságért.

Pap Károly: *A hősöbor*, 1954. Szépirod. 259 l.; —: *A szűzesség fátyala*, 1946. Athenaeum, 339 l.; —: *A nyolcadik stáció, é. n. Révai*, 220 l.; —: *Azarel*, 1937. Nyugat, 232 l.; —: *Megszabadítottál a haláltól*, 1932. Nyugat, 160, 159 l.

1945. szeptember 25-én halt meg **BARTÓK BÉLA**, Kodály Zoltánnal együtt az új magyar zene megteremtője, világviszonylatban is egyike a modern zene legnagyobb mestereinek. Bartók zenei munkásságát magyar népdalok, parasztdalok gyűjtésével kezdte meg. A magyar népdal gyűjtése és tanulmányozása felkeltette érdeklődését a magyarral szomszédos népek zenéje iránt is. Népdalkutató munkái új, ismeretlen területeket tártak fel és felbecsülhetetlen értékűek a tudomány számára. Műveiben a szomszéd népek népzenejének elemei testvéri közösségekben forrnak harmónikus egységbe. A népet, a szabadságot szerető, az őszintén demokratikus Bartók zenéjéből kicsendült az imperializmus korának minden szenvedése, minden nyomorúsága. Izzó szenvedéllyel gyűlölte a faszizmus minden megnyilatkozását. Visszavonhatatlanul elidegenedett kora magyar társadalmától: 1940-ben önkéntes számkivetésbe ment Amerikába. Ezekben az éveiben zenéje visszatükrözi mindazt a vívódást, küzdelmet, amelyet magányosan, segítőtársak és remény nélkül vívott. Még megérte Magyarország felszabadulását, de már nem tudott hazajönni. Idegenben halt meg. Haladó művészete azonban az egész világ zeneművészetének kincse, nekünk, magyaroknak pedig, zenei kultúránk legmagasabb csúcsa.

Molnár Antal: *Bartók művészete. Emlékezésekkel a művész életére*. 1948. Rózsavölgyi.; **Demény János**: *Bartók élete és műve* 1948. Bp. Szílv. Irod. Int.; **Bartók Béla** (levelek, fényképek, kéziratok, kották, összegyűjtötte: Demény János) I. kötet, 1948. Művészeti Tanács, II. kötet: 1951. *Művelt Nép*, III. kötet: 1955, Zeneműkiadó.

Összeállította: **Vajda Pál**

Lévay József emlékesttel zárta az Önnepi Könyvhétet Sajószentpéter község. A »Mikes« című költemény szerzőjéről Kordos László, a Borsod Megyei Könyvtár munkatársa emlékezett meg, a helyi tanács elnöke pedig megkoszorúzta a »öltö szülőházán elhelyezett emléktáblát. Ugyanekkor nyitották meg a könyvtár új olvasótermét is, melyet a községi és járási tanács, valamint a Megyei Könyvtár segítségével rendeztek be és borsodi népművészeti anyagokkal díszítettek. (Gyűri Erzsébet.)

Shakespeare »Szentivánéji álom« című darabja bemutatásának 360. évfordulója alkalmával kiállítást rendezett az Országos Széchényi Könyvtár a bejáratú folyosóján. (O. Sz. K.)

»**Bolgr irodalom magyar nyelven 1945—1954.**« címmel bibliográfia készült az Országos Széchényi Könyvtár bibliográfiai osztályán. Ez a bibliográfia lesz az első darabja a »Népi demokráciánk irodalma« című sorozatnak. (O. Sz. K.)